

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rigor Moderatus Doctrinæ Pontificiæ Circa Usuras A SS.
D. N. Benedicto XIV. Per Epistolam Encyclicam Episcopis
Italiæ Traditus**

Specimina exhibens Moderationis Pontificiæ, à P. Daniele Concina violatæ

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1749

Art. 3. De Pignore feudali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63772)

§. 92.

Quamvis res, pro securitate dotis oppignorata, non sit dotalis, fructus tamen illius vocari solent *usurae dotales*, cum percipiuntur loco fructuum dotalium, ex re dotali provenientium. Concludimus igitur, fructus rei pro dote oppignoratae, seu *usuras dotales licite percipi*.

Plura de Usuris dotalibus videri possunt apud BALDUM *Novellum de Dote. part. 7 priv. 3.* GASPAR. RODERICUM *de ann. redit. l. 3. q. 7. à n. 41.* PETRUM BARBOSA *in l. 5. ff. solut. matrim. &c.* LEOTARDUM *de Usuris q. 28. 29. & 30.*

§. 93.

Justum titulum, vi cuius ex pignore dotali fructus exigere liceat, assignavimus: (§. 89.) major est difficultas, reperiendi æqualis bonitatis titulum pro jure percipiendi fructus ex pignore *Feudali*, quando scilicet vasallus domino directo, à quo mutuas pecunias accipit, in pignus tradit feudum, ab ipso hoc domino, vel ejus majoribus profectum. Hoc enim casu Summi Pontifices ALEXANDER III. (a) & INNOCENTIUS III. (b) fructus ex tali pignore concedunt domino directo, nequaquam in sortem computandos.

(a) *Discretioni vestra mandamus, quatenus si terram ipsam titulo pignoris detinetis, & de fructibus ejus sortem recepistis, prædictam terram Clerico memorato reddatis: nisi terra ipsa de feudo sit monasterii vestri. c. 8. de Usur.*

(b) *Insinuatione præsentium declaramus, quòd Gageria, quam de feudo Ecclesia tua ab M. dignostereis recepisse, à te potest liberè detineri, fructibus non computatis in sortem: ita videlicet, ut quamdiu fructus illos ceperis in sortem minimè computandos, idem M. à servitio, in quo tibi & Ecclesia tua pro feudo ipso tenetur, interim sit immunis. c. 1. de Feudis.*

§. 94.

Mirabilem hanc doctrinam esse censent aliqui Doctores. (a) Magis mirandæ sunt eorum conjecturæ, indagantium, *Fructus percipere;*

G

tium, qua demum ratione permoti sint Pontifices ad causam istam pro favore dominorum directorum decidendam. Multorum opinionibus adhærere non lubet.

(a) Cum LUDOVICO ROMANO *in singular.* 329. aliàs 325.

§. 95.

Non quidem ob favorem Ecclesie, I. Non placet doctrina Glossæ, (a) quòd permittatur in dicto casu, (§. 93.) aliquid recipi ultra sortem, favore Ecclesie. Nam certum est, nullo privilegio aut favore piæ causæ, usuram admitti posse. (b)

(a) *In c. 8. V. de Feudo. & de Usur.*

(b) *C. 4. eod.*

§. 96.

Aut consolidatio domini directi & utilis; II. Absque sufficiente juris colore alii causam assignant, quòd per concessionem feudi in pignus, dominium directum creditoris trahat ad se dominium utile, atque ita feudi dominus *jure domini* percipiat fructus, hoc ipso non restituendos, nec computandos in sortem. Fingitur planè hæc domini directi & utilis consolidatio, feudo in pignus concesso. Cessaret enim ratio pignoris, si creditor fieret plenus dominus; quia res sua nemini servit.

§. 97.

Nec in compensationem servitorum, III. Nec satisfacit sententia eorum, qui dicunt, perceptionem fructuum fieri *in compensationem remissi servitii*, cum vasallus, quamdiu feudum est oppignoratum domino directo, non teneatur isti ad servitia præstanda. Licet hæc liberatio à servitiis, uti Pontifex insinuat, (§. 93. b) sit omnino necessaria; non tamen videtur sufficere ad hoc, ut dominus directus fructus feudi oppignorati percipiat. Vix enim unquam tanti æstimantur servitia debita, quanti sunt fructus, quos feudum profert. Feudum est beneficium: tale non foret, si debita servitia æquipollerent fructibus. Ajunt,

Ajunt, non posse plures fructus à domino directo percipi, nisi qui æquivalent servitiis, à quibus interim vasallus eximitur. Hæc limitatio videtur esse contra mentem Pontificum, qui simpliciter concedunt fructus absque limitatione. Est etiam hæc limitatio in praxi impossibilis. Quis enim æstimabit servitia, quorum exhibendorum occasio per multos fortè annos non occurrit: & quæ non tantum in præstandis operis, sed etiam in fidelitate, subministrando consilio, & similibus consistunt, quæ æstimationem non capiunt. Hac ratione non solvissent, sed magis implicassent causam propositam Pontifices. Demum ex hac interpretatione inferri posset, ex arbitrio vasalli debitoris dependere, an servitia debita præstare, an verò loco illorum, fructus relinquere velit creditori domino directo. (a) Nam si ad unum pro voluntate domini obligaretur, fieret id ratione mutui: hujus autem intuitu obligatio nulla imponi potest.

(a) Similem libertatem debitori adstruximus supra (§. 15. Schol. & §. 64.)

§. 98.

IV. Nihil ponderis illi superaddunt, qui ajunt, vasallum obligari ad antidóra, eaque obligatione solvi, quamdiu feudum est oppignorum domino directo, qui proinde possit fructus percipere *in remunerationem illius obligationis antidoralis*. Quis obligationem antidoralem pretio compensandam dicet?

Aut obligationis antidoralis:

Ejusmodi interpretationes exponunt Jus Canonicum ludibrio eorum, qui erga Sacros Canones modica afficiuntur reverentia. Talis est CAROLUS MOLINÆUS, qui de auctoribus hujus explanationis ait: *Horum interpretationes sunt palliata excusationes in peccatis, & nihil aliud agunt, quam cauteriatis conscientis ex herbarum foliis texere perizomata, & non adhibere medicamen, sed velamen.* In Consuetud. Paris. tit. 1. §. 1. gl. 9. n. 24.

§ 99.

*Sed ob
ipsam na-
turam
feudi,*

Convenientior videtur esse explicatio eorum, qui sentiunt, hanc esse naturam feudi, ut eo penes dominum directum existente; vasallus immunis sit ab obsequiis præstandis, simul autem careat fructibus: & vicissim dominus jus habeat percipiendi utilitatem, licet dominium utile maneat penes vasallum. Incongruum enim videtur, ut redeunte re feudali ad dominum, ipse non ut dominus, sed ut extraneus quilibet rem administret, & fructuum rationem reddere suo vasallo teneatur. Perceptio igitur fructuum, quæ à Pontificibus adjudicatur creditori, non censetur esse compensatio remissorum servitiorum, sed *ab ipsa natura feudi*, consequenter ab utriusque tum vasalli, tum domini voluntate oritur, quæ se legum dispositioni conformare censetur. Talem esse naturam feudi Ecclesiastici, seu quod ab Ecclesia proficiscitur, dubitare non finunt allegatæ Constitutiones Pontificum, (§. 93. a. b.) quæ quidem non censentur jus novum condere, sed jus, quod erat, *declarare*. Hanc autem declarationem naturæ feudorum aptissimè congruere sentiunt communiter Doctores: unde eam ad feuda sæcularia passim & meritò extendendam statuunt.

Vid. JOANNES de IMOLA, GONZALEZ, *alique inc. 1. de Feud. Card. MANTICA de tacit. & ambig. Convent. lib. 11. tit. 8. Card. de LUGO de F. & F. disp. 25. n. 146. seqq. COVARRUV. variar. resolut. lib. 3. c. 1. CANISIUS de Usur. c. 6. n. 3. & 4. RODERICUS de annu. rediv. lib. 3. q. 7. n. 50. MOLINA de F. & F. tr. 2. disp. 323. MUDÆUS de Pignorib. tit. de pact. pignor. n. 54. LEOTARDUS de Usur. quest. 14.*

§. 100.

*Quæ limi-
tationes*

Natura feudi, quæ plurimum dependet à contrahentium voluntate, genuina causa est, quòd fructus feudi oppignorati

rati possint percipi à creditore domino directo. (§. 99.) ubi ^{quasdam} igitur hæc implicita contrahentium voluntas, vel juris ^{exigit.} dispositio prudenter non potest supponi, locum non invenit data doctrina. I. Tale est feudum non liberaliter concessum, sed pretio emptum à vasallo: II. Item feudum proprio vasalli labore aut impensis notabiliter melioratum; hæc enim melioramenta dictis Pontificum constitutionibus non subjacent. III. Locum etiam non habet hæc doctrina, ubi ex conjecturis apparet, hoc genus contractus in fraudem usurarum esse initum, & ab inope vasallo extortum foenerandi animo, quod ex modico pretio, ex gravi læsione, ex quantitate fructuum, & personarum circumstantiis iudex arbitrabitur. IV. Neque ad dominum directum rei emphyteuticæ trahi debet, quod de domino directo feudi dictum est. (a) Longè alia est natura Emphyteuseos, quàm feudi. In illa enim emphyteutæ plerumque ad modicam & certam pensionem obligantur; neque tam arctis vinculis alligantur erga dominum. Unde, quod de feudis constitutum legimus & ægrè salvamus; extendi ad diversos casus non debet.

(a) Contrarium docet NEGUSANTIUS de pignorib. part. 5. membr. ult. n. 14.

§. 101.

Insuper notandum, nequaquam ex iisdem, quæ hucusque recensuimus, principiis profluere doctrinam alteram Pontificis Alexandri III. (a) qui iussum suum de pignore cum fructibus restituendo limitat, nisi fortè Ecclesiæ beneficium fuerit, quod redimendum ei (Clerico Creditori) hoc modo ^{Explicatur alia Constitutio Pontificia.} de manu laici videatur. Intelligit hæc Pontifex non de feudo rite constituto, sed de bonis Ecclesiæ à laico injustè in feudum detentis. Hæc si pignori dentur Ecclesiæ, (b) poterit hæc retinere fructus absque ullo alio titulo, cum non alienum percipiat, quod in sortem imputare, aut restituere teneatur;

tur; sed potiùs suum ab alio injustè detentum, meliore quo potest modo vendicat. Idque verum est, etiamsi interim vasallus obsequia præstet; quia fructus Ecclesiæ percipit ut proprios, non ut alienos. Eadem autem ratio est etiam de bonis laicorum ab alio injustè possessis, ex quibus fortè in pignus datis jure optimo dominus fructus percipit.

(a) *C. 1. in fin. de Usur.*

(b) Quando textus loquitur de Clerico, intelligit haud dubiè Pontifex eum Clericum, qui alios etiam redditus Ecclesiæ colligit. Non enim quisvis Clericus, cui talia bona oppignorata sunt, percipere potest fructus suo proprio nomine, sed nomine Ecclesiæ, cui applicari debent.

Art. 4.
DE OPPIGNORATIONIBUS
GERMANIÆ.

Circa oppignorationes,

Usitas in Germania,

§. 102.

Mentionem hoc loco exigunt oppignorationes in Germania à pluribus jam sæculis usitatae. Casum ponamus frequentissimè occurrentem. Nobilis nummis abundans Principi subministrat magnam pecuniæ summam, & quidem irrevocabiler ex parte creditoris, ita ut creditor non possit repetere summam capitalem, nisi debitor Princeps sponte eam velit reddere. A Principe autem debitore vicissim creditor oppidum cum omnibus juribus, fructibus, & emolumentis in pignus accipit, eo pacto, ut creditor pignore hoc, quin fructus in sortem imputet, utatur fruatur tamdiu, donec ab oppignorante debitore pecunia reddatur. Licitusne hic sit contractus, an verò usurarius, quæstio est non levis momenti.

§. 103.

Oppignorationes istæ invaluere in Germania tempore eorum Imperatorum, qui vel ob impensas bellicas, vel ob alias privatas rationes, Imperii Jura, Regalia, Ditiones &c. pro præsentis pecunia oppignorarunt Principibus, Imperialibus urbibus, aut aliis Germaniæ Statibus. (a) Hi exinde potentia aucti, ex una parte, propriæ utilitatis studiosi, nihil magis